

Kun Miklós Jenő:
ÖSSZEGZŐ GONDOLATOK
A PÓSA-EMLÉKÉV MAGYARORSZÁGI ZÁRÓÜNNEPSÉGÉN

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Nagy utat tettünk meg... Rövid fejlődéstörténet: ha visszatekintünk a 2000-es esztendőre, Pósa Lajos születésének 150. évfordulóján zajlott megemlékezések, méltatások nyomát jobbra csak a ma Szlovákiához tartozó szülőföldön találjuk. Itthon – a „fősodrat” részéről – néma csend, csupán (és itt a „csupán” csak gyakoriságra utaló jelző) a Szegedi Nemzeti Színházban felavatott emléktábláját és a hagyatékából Sárospatakon rendezett kiállítást említhetjük; magánkezdeményezés eredménye az egyik, egyházi intézményé a másik. Utólag is sok-sok köszönet érte! Nagyjából ennyi történt akkor...

Engem éppenséggel ez a honi viszonylatban tapasztalt gyér érdeklődés – hogy nem mondjam totális közöny – indított arra, hogy szerény eszközeimmel az általam valamikor az 1990-es évek utolsó harmadában felfedezett Pósa Lajos ébresztésébe kezdjek. Mondhatnám úgy is, hogy ismét felfedezett, hiszen kisgyermek koromban édesanyám sokat mesélt nekem az ő verseiből, ám ezek a felnőtté érés során nagy részben kiestek az emlékezetemből... Bevallom, kezdetben még azt sem tudtam, hol van Nemesradnót. A korszak jelentős magyar kulturális erőtere: Rimaszombat neve is csak a (nekem annakidején unalmas) matekórák alatt úzótt „ország-város” - játéknak köszönhetően csengett ismerősen számomra. Nem csoda, hogy sokáig abban a tévhitben éltem, hogy egyedül vagyok... Még az is megfordult a fejemben, hogy vajon érdekel-e Pósa Lajos bárkit is – rajtam kívül?

Szerencsére a sors kegyes volt hozzám. Röpké néhány év alatt megismerhettem szinte mindenkit (sokaknak persze már csak az emlékét), akiknek szintén szívügyük volt a kánonból egy torz szemlélet okán kiutasított Pósa Lajos emlékének ápolása, és a maguk területén tették a dolgukat – *ahogy tudták, ahogy lehetett*. Hosszú a névsor, ugyancsak időigényes lenne a felsorolás, és félek, ki is maradna valaki. Három nevet azonban mindenképpen említem kell: Bodon Lajos, radnóti kántortanító, az egészséges Pósa-kultusz tényleges megindítója, még az 1930-as évek elején; a 103. életéve küszöbéhez ért, s hála Istennek makkegészséges és töretlenül élénk érdeklődésű Tamás Ilona, a Balogvölgy tanítónénije (akinek szeplőtlen nevét a világ sajnos egészen más okból ismerhette csak meg), és Pósa Dezső, aki az utóbbi 35-40 évben a kapocs volt szinte valamennyiünk között, s akinek – mi ébresztők – mindannyian nagyon sokat köszönhetünk...

Az eddig elmondottak talán sejtetik: az Emlékév nem előzmények nélküli. Dióhéjban, a fontosabb történések, a teljesség igénye nélkül: az elmúlt másfél évtizedben, részben ideát, részben odaát, a szülőföldön sorra megjelentek Pósa Lajos legszebb gyermekversei, meséi, ábécéi és a felnőtteknek írt java költeményei. Több verse énekelt változatban is újra terjed. Számos könyv és tanulmány foglalkozott munkásságának értékeivel, az életúttal és a költő emlékezetével. *Van tehát olvasnivaló tőle is, róla is* – és ez a legfontosabb. Felújításra került a síremléke, míves fejfa került az édesanyja sírjára, szobrot állítottunk néki. Kiállításokkal is idéztük az emlékét. Egy csöpp falusi iskola lelkes tanítói és kis nebulói még újságot is indítottak. Ugyan mi más lehetne a címe?: Az Én Újságom – Pósa Lajos emlékére....

Az eltelt évek során sokan felismertük, hogy (sportnyelven szólva) nagyobb sebességre kell kapcsolnunk. Így született meg az Emlékév gondolata.

A Pósa Emlékév meghirdetésével hármas célt kívántunk szolgálni.

Ezek: *a Figyelemfelkeltés*, hogy Pósa Lajos neve ismét bekerüljön a magyar irodalmi köztudatba, *az Emlékezés*, hogy a megszólított intézmények lehetőségeikhez mértén emlékezzenek meg gazdag munkásságáról és *az Összefogás*, hogy a Pósa Lajos ébresztéséért eddig is munkálkodók valamint a csatlakozó intézmények és közösségek erőiket egyesítve küzdjenek a nemes célért, mely elérését küldetésünknek tartjuk.

Nehéz helyzetben vagyok, mert lehetetlen néhány percbe sűríteni egy év történéseit. Éppen ezért kerülöm a tételes felsorolást. Önök előtt is ismert az Emlékév többször aktualizált programfüzete. Amilyen sokszínű Pósa költészete, olyan sokszínű volt a mintegy 35 helyszínen regisztrált közel 70 rendezvény.

Ezek sorában: könyvbemutatók, iskolai szavalóversenyek, kiállítások, nótaest, részvétel a Magyar Nyelv és Könyv ünnepén, pedagógusoknak módszertani nap, felolvasás a költészet napján, Pósa konferencia, a költő műveinek ismertetése – verspatak, ill. meséinek illusztrálása által, baba-mama foglalkozás – Pósa mondókáinak felhasználásával... S még kedvenc étkeinek egyikét, a Kálvinista Mennyszágot is megkóstolhattuk... A pontos leltárra valamikor 2015 tavaszán kerülhet sor... Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, mindvégig a kitűzött célokat szolgáltuk: méltóságteljesen, hitelesen és politikától mentesen, ahogy az emlékév védnökéül megnyert Praznovszky Mihály irodalomtörténész a Petőfi Irodalmi Múzeumban, ez év január 31-én tartott programadó beszédében mint elvárást megfogalmazta.

Hitem szerint mindazok, akik a szervezésben, a lebonyolításban részt vettek, hasznos munkát végeztek, s talán sikerült jelet is hagynunk – ami az ember, a cselekvő közösségek küldetésének legfőbb értelme.

S közben egymást is jobban megismertük.

Néhány hete Pósa Judittal beszélgettem az élményeiről, tapasztalatairól. Akkor egyebek között azt mondta nekem:

Most, a vége felé, nem úgy tekintek az eseményekre, az egész emlékévre, mintha valami véget érne, inkább mintha valami most kezdődne. Hálás vagyok a sorsnak, hogy részese lehettem. S ha egy kis kavicsot is építhettem Pósa bácsi emlékművébe, akkor nem dolgoztam hiába.

Soha nem feledem annak a kislánynak a kíváncsi tiszta tekintetét, akit Szentendrén láttam; a cakói éneklő cigánygyerekeket; a monori csöppseégeket; a párkányi vidám csapatot; az ógyallai éneklő szakácsnőket és az öreg bácsit sem Egerben, aki mosolyogva mondta: Pósa est – hát ezt is megértük!

Judit sokunk érzését fogalmazta meg. Gondolataihoz annyit fűzök: megható volt számomra a Pósa egykori barátainak leszármazottai, ill. az emléküket ápoló kutatók részéről felénk áradó szeretet, a tevékeny, gondoskodó részvétel. Ha tehetta, részt vett rendezvényeinken és a szervezésből is kivette a részét Bródy Sándor unokája – Alexander Brody, Dr. Csiák Gyula – Bársony István-kutató és Jókay Károly. Jelenlétével megtisztelte rendezvényeinket nagy írónk unokája, Gárdonyi Emőke és dédunokája: Keller Péter, valamint a Feszty család több tagja és Dudda Roland Petőfi-kutató – akinek a barátságunkat köszönhetjük.

Mindannyiunk nevében köszönöm a programunkban résztvevőknek a segítséget, köszönjük a támogatást, amely megerősítette a hitünket az összefogásban, a jelhagyás értelmében. Mivel nem valami ellen, hanem valamiért szerveződöttünk, tisztelettel tekintünk mások munkájára is, akik programjaira nem velünk együttműködve kerítették sort. Örülünk az ő sikerüknek is.

Ám az öröm perceiben sem felejthetjük: ahogy a költészetet nem rófre mérik, úgy önmagában a megemlékezések örvendetesen nagy számából sem következik feltétlenül a tartós siker. A tartós siker ugyanis nem csak azon múlik, hogy hány helyre sikerült elvinnünk Pósa emlékét

és – igenis élő – műveit, attól pláne nem, hogy hányan „lájkolnak” egy-egy hírt a közösségi oldalakon....

A tartós siker sokkalta inkább függ attól, hogy a családokban, az óvodákban, az iskolákban és közösségi élet egyéb terein gyökeret vernek-e végre a versei. S persze attól is, hogy azok felkeltik-e gyerekek érdeklődését, és olvasásra is serkentik-e őket? Lesz tehát bőven dolguk az erre az értékrendre fogékony óvóknak és pedagógusoknak...

Végezetül egy mindössze négy napja történt felemelő eseményről szólok, melyről mint a programok szervezői annak idején természetesen nem tudhattunk:

Pósa Lajos nemzetnevelői szolgálata és az általa alapított Az Én Ujságom című gyermeklap – 2014 december 13-tól – Magyar Örökség. Abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy az erről szóló oklevelet a rangos elismerésre felterjesztő B. Kovács István felkérésére én vehettem át – hitem szerint mindannyiunk képviselőjeként.

A Magyar Örökség Díj azoknak adható, akik tevékenységükkel hozzájárultak a magyar kultúra, gazdaság, sport, tudomány, azaz a magyar társadalom erkölcsi, szellemi felemeléséhez. E díj különleges értéke, hogy erkölcsi elismerés. Méltó elégtétel az évtizedek óta vonal alatt tartott Pósa Lajosnak; olyan fokú elismerése az ő csendes erkölcsi sikerének, amely csak Herman Ottó és Juhász Gyula őt méltató, 100 éve született írásaihoz mérhető. A díj talán hozzájárul ahhoz, hogy végre vele kapcsolatban is megszabadulhassunk az 1945 utáni idők egyik terhétől – attól a progresszió örve alatt mindig bevethető, túlzó elitista szemlélettől, amely az osztályharcos idők múltával is lehetetlenné teszi, hogy a legnagyobbak mellett helyükön láthassuk a kisebbeket is!

Választott jelmondatunkkal köszönöm megtisztelő figyelmüket és kívánok tartalmas, élményekben gazdag időtöltést a mai ünnepség további eseményein: *olvassunk Pósat!*

(Elhangzott Monoron, 2014. december 17-én)